

Tullin ja poliisin lentotoiminta, metsäpalovalvonta-, sammutus- sekä etsintä- ja pelastuslennot

Määräyksen tausta ja säädösperusta

Määräyksellä annetaan metsäpalovalvonta- ja sammutuslentoja, etsintä- ja pelastuslentoja sekä tullin ja poliisin lentotoimintaa koskevat vaatimukset. Määräys annetaan ilmailulain (864/2014) 57 ja 121 pykälien sekä liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) II osan 12 luvun 8 §:n nojalla. Määräyksellä ei panna täytäntöön EU-lainsäädäntöä, vaan se kattaa kansalliseen toimivaltaan jäävän lentotoiminnan.

Määräyksellä kumotaan nykyinen lentotyötä koskeva ilmailumääräys OPS M1-23 (11.2.2015, TRAFI/2164/03.04.00.00/2014), jonka EU-säädökset ovat jo osittain syrjäyttäneet ((lentotoiminta-asetus 965/2012¹, PART SPO). Määräyksellä päivitetään EU-asetuksen ulkopuolelle jäävän toiminnan vaatimukset niin, että ne ovat tarkoituksenmukaisia, johdonmukaisia ja oikeassa suhteessa toiminnan vaativuuteen ja siihen liittyviin riskeihin.

Määräyshankkeen tavoitteena on täyttää Euroopan lentoturvallisuusviranomaisen (EASA, *European Aviation Safety Agency*) perusasetuksen (2018/1139)² tavoite huomioimalla lentotoiminta-asetuksen sisältö myös asetuksen toimivallan ulkopuolelle jäävässä lentotoiminnassa siltä osin kuin se on mahdollista toiminnan luonne huomioiden. Perusasetuksen mukaisesti jäsenvaltioiden on varmistettava kansallisessa toiminnassa otetaan asianmukaisesti huomioon perusasetuksen turvallisuustavoitteet.

Määräyksellä sovitaan myös ilmailulain 8 §:n mukaisesti niistä määräyksistä, jotka liittyvät tullin ja poliisin ilmailun toimintaedellytyksiin.

Määräystä ei sovelleta lentotoimintaan miehittämättömällä ilma-aluksella, sillä siitä on oma määräyksensä (OPS M1-32, Kauko-ohjatun ilma-aluksen ja lennokin käyttäminen ilmailuun). Rajavartiolaitoksen ilmailun vaatimukset ovat puolestaan omassa ilmailumääräyksessä (GEN M1-12, Rajavartiolaitoksen ilmailu).

Määräyksessä toimivaltaisena ilmailuviranomaisena on edelleen Liikenteen turvallisuusvirasto (Trafi). Määräyksen tekstissä on kuitenkin huomioitu myös käynnissä oleva virasto-uudistus, minkä vuoksi 1.1.2019 alkaen ilmailuviranomainen on Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom)

¹ Komission asetus (EU) N:o 965/2012 lentotoimintaan liittyvistä teknisistä vaatimuksista ja hallinnollisista menettelyistä; EUVL L 296, 25.10.2012. s.1.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1139 yhteisistä siviili-ilmailua koskevista säännöistä ja Euroopan unionin lentoturvallisuusviraston perustamisesta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 2111/2005, (EY) N:o 1008/2008, (EU) N:o 996/2010, (EU) N:o 376/2014 ja direktiivien 2014/30/EU ja 2014/53/EU muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 552/2004, (EY) N:o 216/2008 ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3922/91 kumoamisesta; EUVL L 212, 22.8.2018. s. 1

Määräyksen valmistelu

Määräys on valmisteltu Liikenteen turvallisuusvirastossa virkatyönä.

Määräysluonnoksesta on ollut mahdollisuus antaa kommentteja 27.3- 24.4.2017 välisenä aikana. Lausunnot ovat toimittaneet määräaikaan mennessä Suomen lentopelastusseura ja Rajavartiolaitoksen esikunta.

Lausuntokierroksen jälkeen nähtiin tarpeelliseksi selkeyttää määräyksen vaatimuksia ja soveltamisalaa, mutta varsinaisia asiamuutoksia määräyksen vaatimukseen ei juuri tehty. Määräykseen lisättiin kuitenkin mahdollisuus hakea poikkeusta määräyksen vaatimuksista.

Määräysluonnokseen tehtyjen muutosten vuoksi määräysluonnoksesta on ollut mahdollisuus esittää muutoksia uudestaan. Toisella lausuntokerralla määräysluonnokseen ei saatu kommentteja.

Arvio määräyksen vaikutuksista

Määräyksellä ei ole merkittäviä vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Hankkeen arvioidaan kuitenkin selkeyttävän toimijoihin kohdistuvaa sääntelyä sekä toimijoiden suhdetta EU-lainsäädäntöön. Toimijoihin sovellettaisiin lähtökohtaisesti samoja vaatimuksia, kuin siihen toimintaan, johon sovelletaan lentotoiminta-asetusta. Kansallinen erityissääntely pidetään mahdollisimman vähäisenä.

Määräyksellä on hyvin pienet vaikutukset asiakkaiden toiminnallisiin ja taloudellisiin resursseihin. Määräys ei lisää merkittävästi asiakkaiden hallinnollista taakkaa vaan selkeyttää toiminnassa noudatettavaa sääntelyä.

Määräyksen antamisella säilytetään nykyinen hyvä turvallisuustaso.

Määräyksellä ei ole vaikutusta ympäristöön eikä esteettömyyteen.

Yksityiskohtaiset perustelut

Määräyksen *1 kohdassa* määritellään määräyksen soveltamisala. Määräystä sovelletaan Tullin ja poliisin suorittamaan lentotoimintaan, metsäpalovalvonta- ja sammutuslentoihin sekä etsintä- ja pelastuslentoihin. Määräys kattaisi näin ollen kansalliseen toimivaltaan jäävän lentotoiminnan. Määräystä ei kuitenkaan sovelleta toimintaan miehittämättömillä ilma-aluksilla.

Määräyksen *2 kohdassa* esitetään määräyksessä käytetyt määritelmät. Määräyksessä on nähty tarkoituksenmukaiseksi määritellä erikseen etsintä- ja pelastuspalvelu, sillä ilmailulain vastaava määritelmä kattaa ainoastaan ilma-aluksen etsinnän. Tässä määräyksessä etsintä- ja pelastuslennoilla tarkoitetaan myös hädässä, kadoksissa tai uhkaavan vaaran alaisena olevien ihmisten paikantamista ja avustamista.

Määräyksen *3 kohdassa* määrätään lentotoimintaan sovellettavista vaatimuksista.

Määräyksen lähtökohtana on, että kansallisen toimivallan piirissä olevan lentotoimintaan sovelletaan lentotoiminta-asetuksen vaatimuksia vastaavia vaatimuksia. Kansallisia, lentotoiminta-asetuksesta poikkeavaa vaatimuksia, on asetettu vain kun se on nähty tarkoituk-

senmukaisiksi eikä lentotoiminta-asetuksen vaatimuksia olisi käytännössä mahdollista noudattaa. Määräyksen vaatimukset on jaettu niin, että vaatimukset on eritelty metsäpalovalvonta- ja sammutuslennoille asetettuihin vaatimuksiin, etsintä- ja pelastuslennoille asetettuihin vaatimuksiin sekä tullin ja poliisin suorittamaa lentotoimintaa koskeviin vaatimuksiin.

Määräyksen *4 kohdassa* määrättäisiin poikkeavasta menettelystä. Liikenteen turvallisuusvirasto voisi hakemuksesta myöntää poikkeuksia tämän määräyksen vaatimuksista. Poikkeava menettely on suunniteltava niin, ettei lentoturvallisuutta vaaranneta. Poikkeuksia voitaisiin myöntää yllättävissä ja kiireellisissä tilanteissa tai ajallisesti rajattujen toiminnallisten tarpeiden vuoksi. Hakijan on poikkeusta hakiessaan esitettävä selvitys siitä, miten vastaava turvallisuustaso saavutetaan, kuin jos noudatettaisiin tämän määräyksen mukaisia vaatimuksia.

Määräyksen aikataulu

Määräys tulee voimaan 31.12.2018.

Määräyksestä viestiminen

Määräyshankkeesta viestitään trafi.fi -sivustolla sekä sen etenemisestä tiedotetaan ilmailun sääntelyn sidosryhmäjakeluun ilmoittautuneita. Valmis määräys julkaistaan ilmailumääräyskokoelmassa ja Finlex-lakitietopalvelussa.